

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ВИХОВАНЦІВ У ШКОЛАХ МИСТЕЦТВА

У статті розкрито сутність проекту професійного розвитку для вчителів за темою: «Методика формування ціннісних орієнтацій вихованців у школах мистецтв», який передбачає формування готовності педагогів до розвитку в учнів ціннісних орієнтацій (зокрема патріотичних та естетичних) засобами мистецтва.

Ключові слова: цінності, патріотична цінність, естетична цінність, проект професійного розвитку, готовність до розвитку ціннісних орієнтацій.

Під час констатувального експерименту встановлено, що педагогами шкіл мистецтв не приділяється достатньо уваги формуванню ціннісних орієнтацій вихованців. Спостереження свідчать, що дуже часто провідною метою є навчити окремих практичних умінь, а не сформувати духовну складову особистості вихованців, прищепити естетичні цінності, естетичний смак, розвинути патріотичні почуття тощо.

Так, наприклад, уроки з фортепіано нерідко зводяться до того, щоб вивчити ноти, оволодіти текстом музичного твору (підготуватися до академічного концерту або скласти технічний залік). У процесі занять часто втрачається справжній сенс навчання – оволодіти вмінням відчувати художній образ твору, корегувати власний емоційний стан мистецькими засобами, інтерпретувати мистецтво, вчитися імпровізувати, творити, удосконалювати власну креативність тощо.

Для вирішення виявлених проблем нами розроблено проект професійного розвитку: «**Методика формування ціннісних орієнтацій вихованців у школах мистецтв**». Метою впровадженого проекту є формування готовності педагогів школи мистецтв до розвитку в учнів ціннісних орієнтацій (зокрема патріотичних та естетичних) засобами мистецтва.

Завдання проекту професійного розвитку:

- *систематизувати знання щодо:*
  - ✓ сутності поняття «життєві цінності»;
  - ✓ поняття «патріотизм» та його складників;
  - ✓ естетичних ціннісних орієнтації як елементу духовної культури;
  - ✓ сучасних методів викладання в школі мистецтв;

- *сформувати вміння:*
  - ✓ впроваджувати діалогічні методи викладання;
  - ✓ використовувати інноваційні педагогічні технології для формування ціннісних орієнтацій у вихованців;

- *розвинути установки до:*
  - ✓ інноваційності,
  - ✓ комунікативності,
  - ✓ творчості.

Методична розробка забезпечує поетапне формування готовності педагогів до формування в учнів ціннісних орієнтацій.

Таким чином, під *проектом професійного розвитку* ми розуміємо спосіб підготовки педагогів, що будується на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії андрагога (тренера, наукового консультанта, який володіє методами та технологіями навчання дорослих) та педагога, котрий проходить підготовку, і спрямований на формування готовності вчителя до виховання ціннісних орієнтацій вихованців засобами мистецтва.

Підготовка педагогів має бути особистісно орієнтованою, тому що вчитель виступає головним суб'єктом навчання, який прагне набути професійного досвіду для формування ціннісних орієнтацій в учнів. З-поміж ознак особистісної спрямованості підготовки ми виокремлюємо такі:

- акцент на професійному саморозвитку у процесі самоосвітньої діяльності для опанування засад формування ціннісних орієнтацій;
- актуалізація суб'єктивного досвіду вчителя, його рефлексивної позиції;
- можливість вибору, оцінки й особистісної відповідальності під час активного навчання та в практичній педагогічній діяльності щодо формування ціннісних орієнтацій учнів;
- суб'єкт-суб'єктна взаємодія у процесі навчання між андрагогом (тренером, науковим консультантом) та педагогом.

Важливо зазначити, що особистісно орієнтований підхід має реалізуватись у системі науково-методичного супроводу, який забезпечується андрагогом

(тренером, науковим консультантом) під час реалізації проекту професійного розвитку.

Формування у педагогів готовності до розвитку ціннісних орієнтацій вихованців ґрунтується на визначених професійних цілях, а саме:

- удосконалення професійної педагогічної майстерності;
- оволодіння сучасними методами виховання;
- оновлення навчальних матеріалів українськими мистецькими творами;
- отримання установок до саморозвитку.

Для ефективного впровадження проекту професійного розвитку необхідні такі умови:

- *неперервність навчання* – забезпечення цілісності, послідовності етапів підготовки педагога;

- *інноваційність педагогічних методів* – забезпечення навчання, за якого акцент зі знаннєвого аспекту зміщується на дієвий; розвивається вміння виділяти спільне та відмінне, аналізувати, систематизувати, критично оцінювати; упровадження інтерактивних методів, дискусій, ділових ігор;

- *сформованість андрагогічної компетентності у тренерів, наставників* – сукупність фахових знань, комунікативних та особистісних якостей андрагога, володіння особистісно орієнтованою, фасилітованою технологіями, усвідомлення психолого-дидактичних особливостей навчання дорослих.

Забезпечення цих умов сприяє ефективному впровадженню представленого проекту.

Програма проекту професійного розвитку педагогів школи мистецтв складається з двох модулів:

- *Модуль 1.* «Ціннісні орієнтації. Формування естетичних цінностей в учнів».

- *Модуль 2.* «Патріотизм як почуття. Формування патріотичної цінності у вихованців».

Тематичний зміст та форми роботи за першим модулем проекту:

- ✓ «Формування ціннісних орієнтацій у вихованців школи мистецтв: стан та перспективи» (круглий стіл – 4 год.)

✓ «Формування естетичних ціннісних орієнтацій у вихованців шкіл мистецтв» (тренінг – 12 год.)

✓ «Я – носій змін» (формування власної траєкторії самоосвіти з питань розвитку естетичних цінностей в учнів, впровадження отриманих знань та вмінь у виховний процес (самостійна робота – протягом двох місяців)

✓ «Впровадження сучасних методів та підходів формування естетичних ціннісних орієнтацій у навчально-виховному процесі» (світове кафе («The World Cafe») – 3 год.)

Тематичний зміст та форми роботи за другим модулем проекту:

✓ «Патріотичне виховання в умовах східного пограниччя України» (тренінг – 18 год.)

✓ Оновлення навчального матеріалу українськими творами мистецтв (самостійна робота – протягом року)

✓ «Мистецтво – могутній потенціал для патріотичного виховання учнів» (проведення художніх виставок, концертів, лекцій-презентацій тощо – протягом року)

✓ «Патріотичне виховання учнів засобами мистецтва» (обмін досвідом – семінар-практикум)

✓ Узагальнення результату проекту (анкетування, рефлексія – 1 год.)

Отже, розроблений проект професійного розвитку педагогів шкіл мистецтв, спрямований на оптимальне досягнення виховних і дидактичних цілей, системне планування та управління вирішенням навчально-виховних завдань, забезпечує формування готовності педагогів до розвитку ціннісних орієнтацій учнів.

Література

1. Бех І. Особистісні цінності як духовне надбання людини / І. Д. Бех // Виховання особистості : у 2 кн. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1. – 278 с.

2. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.

3. Сорочан Т. М. Проект професійного розвитку – інноваційна технологія післядипломної освіти педагогічних кадрів : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції [«Інноваційні технології в освіті»], Алушта, сентябрь 2008 / Сорочан Т., Дьяченко Б. – Алушта, 2008. – С. 188-192.

В статье описан проект профессионального развития для учителей по теме: «Методика формирования ценностных ориентаций воспитанников в школах искусств», который предусматривает формирование готовности педагогов школы искусств к развитию у учащихся ценностных ориентаций (в частности, патриотических и эстетических) средствами искусства.

Ключевые слова: *ценности, патриотическая ценность, эстетическая ценность, проект профессионального развития, готовность к развитию ценностных ориентаций.*

The article deals with the project of professional development for teachers on the topic: "Methodology of the formation of value orientations of students in art schools", which provides for the formation of the readiness of the teachers of art school to develop students' value orientations (in particular patriotic and aesthetic) through art.

Keywords: *value, patriotic value, aesthetic value, project of professional development, readiness to develop value orientations.*